

Sokat tehet még a hazai bankrendszer a versenyképességért

Az MNB Bankrendszeri versenyképességi index és további mutatók elemzésével a jegybank Versenyképességi jelentésében is értékeltük a hazai bankrendszer versenyképességét. Bár a magyar bankrendszer számos területen előrehaladást mutatott az elmúlt években, a hatékonyabb forrásallokáció eléréséhez további jelentős strukturális lépésekre van szükség. A bankokkal szembeni bizalom növelése és a lakossági felárak csökkenése a hitelek szélesebb körű elérhetőségével és a működési költségek csökkentésével érhető el, amelyben a bankrendszer digitalizációjának és az új háztartási hitelezési ciklus prudens felfutásának is fontos szerepe lesz.

A gazdasági versenyképesség elengedhetetlen feltétele a hatékony forrásallokáció biztosítása, amelyben az adott ország bankrendszerének kiemelt szerepe van. A Magyar Nemzeti Bank pénzügyi stabilitási mandátumánál fogva a hazai bankrendszer versenyképességi helyzetének felmérése és a régiós összevetés érdekében fejlesztette ki önálló [Bankrendszeri versenyképességi indexét \(BVI\)](#), amely számos nemzetközileg összehasonlítható, döntően objektív mutatót foglal össze. Az index célja felismerni – a sokszor ellentétes érdekű perspektívát képviselő ügyfelek és tulajdonosok szemszögéből – a hazai bankrendszeri versenyképesség neurálgikus pontjait.

Az MNB által első alkalommal publikált [Versenyképességi jelentésben](#) a BVI meghatározó alpmutatói, illetve néhány kiegészítő keresztmetszeti rangsor (1. ábra) és idősoros összevetés elemzésével ismételten bemutattuk és összegeztük a magyar bankrendszer versenyképességi helyzetét. Rámutattunk a hazai bankrendszer lemaradásaira, de azokra a dimenziókra is, amelyekben Magyarország komoly előrelépést mutatott a pénzügyi válságot követően, sok esetben megelőzve fejlettebb országok bankrendszereit is.

1. ábra Magyarország bankrendszeri versenyképességi pozíciója a V3 és az uniós országok átlagához viszonyítva a keresztmetszeti mutatók alapján

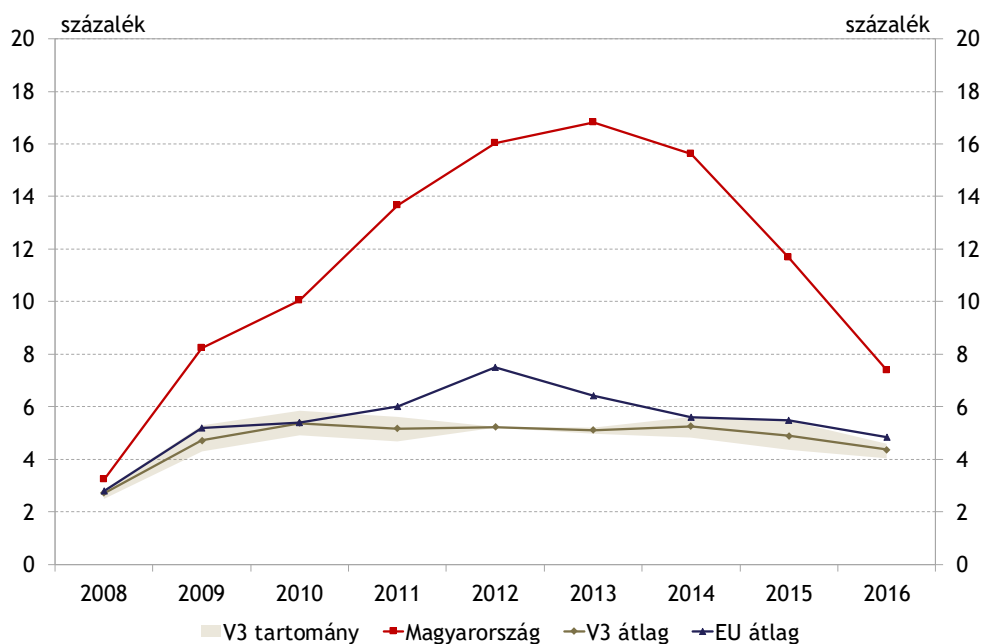
	Leggyengébb teljesítmény → Legjobb teljesítmény									
Bankkártyás kiadások az egy főre jutó fogyasztás arányában (2015)										
A banki hitelhez való hozzáférés (2014-2016)										
A bankokhoz bizalommal forduló vállalatok aránya (2016)										
A pénzügyi alaptudással rendelkezők aránya (2014)										
A lakossági hitelek átlagos THM felára (2016)										
A háztartások eladósodottsága (2015)										
A texas ratio (2015)										
Az egy alkalmazottra eső kamat és díjbevétel (2015)										
A tőkearányos megtérülés (2010-2015 közötti átlag)										

■ Magyarország
 ■ V3 átlag
 ■ EU átlag

Forrás: IMD – WCR, WB – Global Findex Database, WEF – GCI, EKB – CBD, EKB – Macprudential database, EKB – SAFE, EKB -SDW, S&P Global Financial Literacy Survey.

A magyar bankrendszer több mutató esetében is jó helyet ért el, illetve komoly előrehaladást tett a válság előtti időszakhoz viszonyítva. A stabilitás a hosszú távon fenntartható banki hitelezés alappilléreinek tekinthető, és ezen a téren érdemi javulás történt Magyarországon az anyabanki és jegybanki lépéseknek köszönhetően. Bár a nemteljesítő hitelek aránya – amelynek magas értéke csökkenti a bankszektor hitelezési képességét és hajlandóságát – 2016 végén továbbra is meghaladta a V3 és EU tagállamokban megfigyelt átlagos szintet, a 2013 óta történő fokozatos, közel 9 százalékpontos csökkenés közelebb hozta a nemteljesítő hitelek hazai arányát a releváns benchmarkokhoz (2. ábra). A régió pénzügyi stabilitásáról alkotott képet a „Texas ratio”¹ keresztmetszeti rangsora pontosíthatja, mivel a prudens – tehát magas értékvesztéssel és tőketartalékkal történő – hitelezés jellegéről is hordoz információt. Ahogy az a 2015-ös adatokból kiderül, Magyarország bankrendszere a középmezőnyben helyezkedett el, meghaladva az uniós átlagot, bár ez elsősorban a Club Med országokban jegyzett magas értékeknek tulajdonítható. Magyarország relatív előnyös pozíciója a válságot követő tőkepótlások és a nemteljesítő hitelek tisztításának tudható be, ami a következő évek során várhatóan tovább javul majd.

2. ábra A nemteljesítő hitelállomány aránya a hitelintézeti szektorban (NPL)

Forrás: WB – World Development Indicators.

Pozitív fordulat volt megfigyelhető a nem pénzügyi vállalatok banki hiteleinek éves növekedésében is. A kkv szektor hitelállományának bővülési dinamikája 2015 végétől az MNB által optimálisnak becsült 5–10 százalékos sávba emelkedett. A reálgazdaság megfelelő pénzügyi forráshoz jutása kiemelten fontos terület a fenntartható és inkluzív növekedés szempontjából, tekintettel arra, hogy a legtöbb európai országhoz hasonlóan Magyarországon is a kkv szektorban dolgozik a foglalkoztatottak mintegy kétharmada. A lakossági szegmensben pozitív körülményként értékelhető – különösen a válságig bekövetkezett jelentős mértékű külső eladósodás fényében – a háztartások rendelkezésre álló jövedelméhez mért alacsony eladósodottsága, ami uniós rangsorban is dobogós

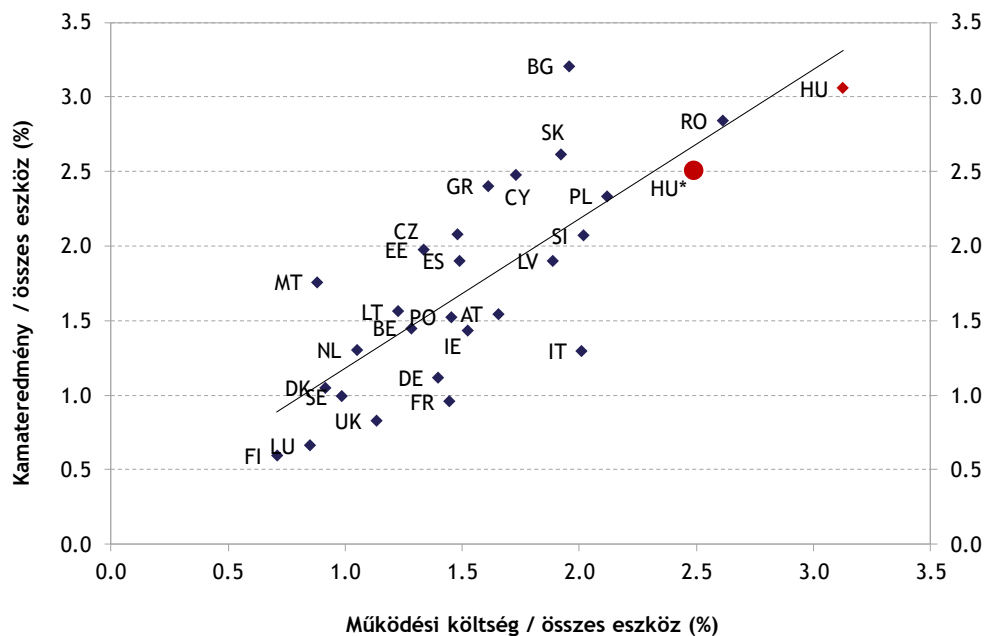
¹ Megjegyzés: A mutató a nemteljesítő hitelállomány tőkével és értékvesztéssel való fedezettségének leírására szolgál.

helyet biztosított. Bár a mutató értéke jelentős növekedési potenciált sejtet, érdemes figyelembe venni, hogy nem hordoz közelebbi információt az eladósodottság koncentrációját, futamidejét és kamatterheit illetően. A háztartási szegmensben a pénzügyi alaptudással rendelkezők arányát tekintve is relatíve előnyös pozíciót ért el Magyarország, meghaladva az Unió és a V3 50 százalék körüli átlagát. Ennek komoly szerepe van a jövőben olyan társadalmi és rendszerszintű problémák megelőzésében, mint amilyenek például a devizahitelezés során merültek fel. Többek között ezért is tartozik a pénzügyi alaptudás további fejlesztése az MNB és a közoktatási stratégia prioritásai közé.

Mindemellett a bankok iránti bizalom, a lakossági felárak, valamint a hatékonyság és a digitalizáció területein érdemi előrelépésre van szükség. A banki hitelhez való hozzáférés uniós rangsorban hazánk a 24. helyet foglalta el, tehát Európa sereghajtói között szerepelt. Feltehetőleg ehhez is köthető a bankokhoz bizalommal forduló vállalatok arányának alacsony értéke. A jelenlegi volumennövekedés következtében remélhetőleg a bizalmi mutató értéke is fokozatosan helyreáll, ez a folyamat azonban több évet is igénybe vehet. Hazánk bankrendszere sereghajtó a lakossági hitelek átlagos THM felárának összehasonlításában is, egyedül Bulgáriát előztük meg az európai uniós rangsorban 2016-ban. Pozitív változást hozhat a felárak jelenlegi szintjében a kockázati költségek csökkentése, illetve az MNB fogyasztóbarát hitelterméke okozta várható árverseny, mivel a termékek könnyebb összehasonlíthatósága platformot biztosít a legalacsonyabb THM-mel rendelkező ajánlat kiválasztására.

Az uniós összevetésben igen magas magyar banki működési költségek és kamatfelárak csökkenthetők a digitalizáció fejlesztésével párhuzamosan. Magyarország bankrendszere uniós rangsorban a legmagasabb költségszinttel rendelkezik a mérlegfőösszeg arányában, ami kiemelkedő kamateredménnyel párosul (3. ábra). Amennyiben a konszolidált adatokból kiszűrjük a magyar szereplők külföldi leányait, illetve a működési költségek közé sorolt bankadót és tranzakciós illetéket, az eredmények továbbra sem mutatnak jelentős javulást. A korrekciókat figyelembevéve a hazai bankrendszer csak Romániát előzte volna meg 2016-ban a működési költségek tekintetében, illetve az eszközarányos kamateredmény esetében is csak mérsékelt pozitív változás állapítható meg. Emellett érdemes megjegyezni, hogy hasonló korrekciók esetén a többi állam bankrendszere is relatív javulást érhetne el. Célszerű törekedni annak megvalósulására, hogy az eszközarányos működési költségek hatékonyságnövelő intézkedések segítségével fokozatosan csökkenjenek, amivel párhuzamosan a kamatfelárak is mérséklődhetnek. Ez egyet jelent a hatékony forrásallokációt akadályozó banki folyamatok megszüntetésével, aminek egyik legkézenfekvőbb formája a banki digitalizáció mélyítése. Bár a banki alkalmazottak termelékenységét vizsgáló mutató (egy alkalmazottra jutó kamat és díjbevétele) alapján a magyar bankok 2015-ben eredményesebbek voltak, mint a közép-kelet-európai és balti versenytársaik, azonban ennek szintje csak harmada a nyugat-európaiakénak.

3. ábra Eszközarányos kamateredmény és működési költségek (2016)

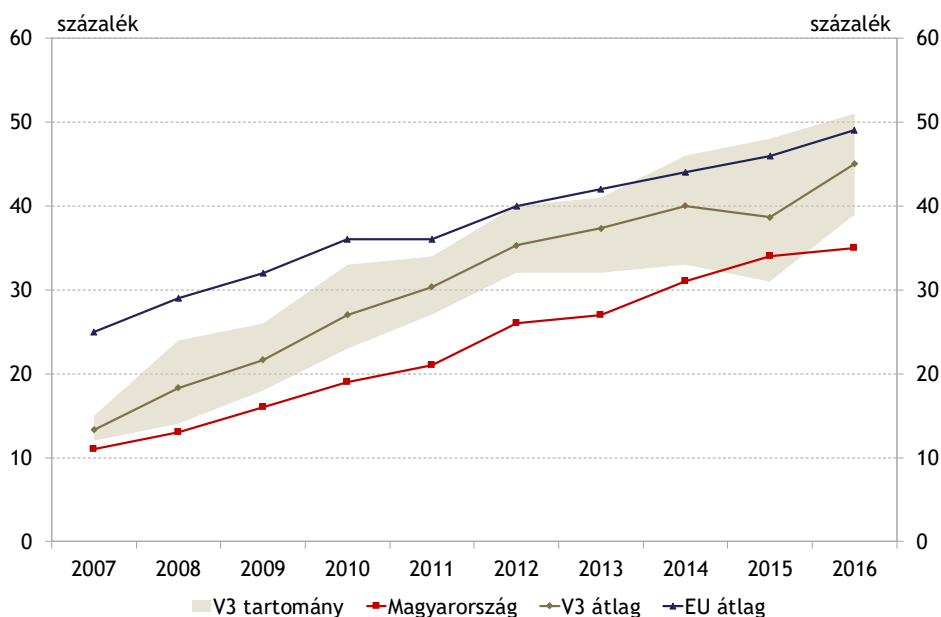

Megjegyzés: HU* a külföldi leánybankok és a működési költségek közé sorolt bankadó, illetve tranzakciós illeték nagysága nélküli értékeket mutatja.

Forrás: MNB, EKB – CBD.

A bankok mellett a felhasználókat is a nagyobb hatékonyságot eredményező digitális megoldások fokozottabb alkalmazására kell ösztönözni. A banki digitalizációs trendet közelítő mutatóként vizsgáltuk meg az internetes bankolást használók arányát, illetve az egy főre jutó bankkártyás fogyasztási kiadások arányát. Előbbi mutató esetében Magyarország az EU átlaggal egyező ütemben, azaz 24 százalékponttal nőtt 2007 és 2016 között, noha a kezdeti potenciálunk feltehetően markánsabb fejlődésre is teret biztosított a regionális trendek alapján (4. ábra).

4. ábra Internetes bankolást használók aránya

Forrás: Eurostat.

Pozitív példával szolgál régiós összevetésben Csehország, ahol ugyanezen időszakban 39 százalékos javulás volt megfigyelhető. A digitális csatornákra való áttérés jelentős hatékonyságnövelő lehetőségeket rejt, ezért a fogyasztókat is a digitális megoldások alkalmazására kell motiválni. Emellett a bankkártyás kiadások aránya azt tükrözi, milyen stádiumban van az adott ország áttérése a hagyományos fizetési módokról a bankkártyák általános használatára. E tekintetben hazánk a nemzetközi rangsor középmezőnyének alsó felében helyezkedik el, néhány százalékponttal elmaradva az uniós és V3 átlagtól. A bankkártyás fizetés fokozott ütemű térnyerését a lakosság lassabb technológiai alkalmazkodását leszámítva például a POS-terminálok nem megfelelő eloszlása is okozhatja. A terminálok elterjesztése fontos szabályozói feladatnak számít, hiszen az általános elérhetőségük nem csupán a hazai bankkártyahasználatot teszi népszerűbbé, hanem a külföldről érkezők is elvárják. A felhasználók fizetési kényelmének és gyorsaságának biztosítása egyértelműen növeli a gazdaság versenyképességét, valamint a rejtett gazdaság további visszahúzódtását vonhatja maga után.

„Szerkesztett formában megjelent a Portfolio.hu oldalon 2018. március 7-én.”